

пептръ

МШТЪ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 7.

Luni, 11. Februarie

1846.

РЕФЛЕКСИЈА ДЕСКРИЕРА РОМЪ-НИЛОР ПРИН D. A. de Gerando.

(Дилкеиере.)

Кѣмъ съ дилцелемъ пригониреа преодилор ромънеци аиптатъ de D. Герандо? Есте адевръ къ министрии висеричеци аї ромънилор аѣ фост педрептъциди дн тѣлте вѣпъри шї аѣ сѣферит реле тѣлте дела спиригѣл пецсѣрингеї. Дакъ рецеле Ынгарїеї Лѣдовик I. ачел италиан, пе каре зпгъриї дн пѣмеск „mare“ дши цїне о деосевитъ порочире дакъ пѣтѣ пѣрта рѣсвоїѣ ad extirpandos haereticos et schismaticos. Длсѣш мареле Матиас Корвио де шї ромън де сѣпце, дар католик де релеце п'аѣ фост скѣпат де тот фанатїсѣл. Іар сѣпт принциї пѣтѣптепї зра ажѣнсе ла кѣлтеа са. Карактерѣл тїрѣнос ал лѣї Гавриїл Баторї е кѣноскѣт; ачеста треќѣ шї дн Цара ромънеаскѣ шї прѣдѣ висеричї шї тѣлѣстїрї. Фаїмосѣл принц реформат Гавриїл Бетлен де шї ера пофїтїт кїар прин дїетѣ, ка съ пѣзаскѣ приетїніе вѣпѣ кѣ ромънїї вечїнї, ел длсѣ свѣсесе о зрѣгреа асѣпра лор днкъ дїп тїперече, декѣнд дши вѣрсасе сѣпцеле асѣпра лѣї Мїхаї вїтеа-зѣл ла Сївїїѣ (Шелїнвер) шї ла Мїрїсѣлѣ шї асѣпра лѣї Шерван вїемат де сасї ла

Брашов. Мѣсѣрїле лѣї Георѓїе Ракоци дн парте ле възѣрѣт. Дн лециле констїтѣциїлор апровате дела 1653 пѣвѣлікате дн дїета дела Бѣлград сѣпт Георѓїе Ракоци II. „Nagja romънѣ“, адїкѣ партеа чеа маї пѣтѣроасѣ а лѣкѣвїторїлор транспїлванї, кѣм шї релецеа лор сѣпт декларате пѣмаї де сѣферїте дн патріе, „пѣпѣ кѣнд ва чере фолосѣл дѣреї“, іар пе тїмпѣл кѣт вор фї сѣферїци се хотѣрѣск кѣтева леци, де каре треѣѣ съ се дїе шї днтре каре есте шї ачееа де а пѣлти преодїї ромънеци дажде ла пропрїетарїї де пѣтѣят ш. а, (Тїт. 8 шї 9). Длсѣш нїчї одатѣ кредїнга ромънилор п'аѣ сѣферит атѣтѣа реле ка сѣпт принцѣл чел тоале Мїхаїл Анафї I. дїа прїчїнѣ маї вѣртос, кѣ клерѣл пѣ се дндѣплека а прїмї догѣтеле кал-вїнециї. Аша дар днтре алдїї длсѣш мїтрополїтѣл Сава Браковїч фѣ адѣс дела Бѣлград ла Блаж, знде Анафї авеа ресїдїнга са; ачї нежѣдекат, фѣ вѣтѣт, апої дн висерїка дела Алвїнд фѣ десѣвѣскѣт де вѣш-мїптеле архїереѣциї, арѣккат дн темпїдѣ шї де аколо скос пѣмаї вїпереа спре ал вате кѣ тоїеце пѣпѣ че дши дедѣ сѣфлетѣл. Кѣткѣ Сава сѣферї невиноват адеверѣазѣ Ладїслаѣ Чакї шї Хрїстофор Пашко дн скрїсїореа лор датѣ дела Константїнопол

дн 21. Август 1681. Ън епископ дела Еч дн комитатъ Тързеі днкъ аъ мърит мърте реа дн причіна релееі тот сѣпт ачі нѣ митъ прѣмъ. Проодімеа съвордіаатъ съферіа ші алте пѣказрї маі десе. Де тоте ачесте реле ера съ скапе лецеа ромънілор прін диплома датъ лор де Леополд I. дмпѣратъ Romanilor ма а. 1699 Февр. 16. ші пѣвлікатъ дн ачелаш ан ла 8 Септ. дн dieta дела Българад.

Дателе історіче скоасе ачі кѣм ші алтеле о сѣтъ ромъніі ле кѣпоск фортѣ віне. Къ тоате ачесте съ нѣ крѣадъ D. Fernando, къ ромъніі ар фї токма атѣт де рѣсѣнѣторї ші орвїці, ка съ нѣ шіе жѣдека де о парте кѣмкъ, прїгонїрї де релее аъ фост претѣтїденї дн ачеле веакрї дн содїте де рѣсѣвіе крѣчѣене, дїнтре каре поменїт нѣмаї чел де анї 30 днтрѣ каре немїці се мѣчела знїі пе алціі дн нѣмеле лѣї Dsmnezeş, кѣм ші алѣнгарѣа реформадїлор дн Франца прін Лѣдовїк XIV. ш. а. ш. а.; іар де алтѣ парте, къ дн ачеле веакрї проасте ромъніі днкъ апѣкѣнд прїлежѣа нѣ ера маі крѣдѣторї декѣт алціі, спр. п. Петрѣ ал Молдавїеї, Міхаї ал Цѣреї ромънеціі ш. а. Дар ма тоте ачестѣа съ кѣзѣтѣм віна маі мѣлт дн спїрїтѣа ачелор веакрї, днтрѣн тімп, кѣнд спр. п. ачі дн Трансїлванїа лецеа цѣреї дїкта пѣдеапса мордеї аспра тѣтѣрор преакѣрварїлор ші спѣнзѣрѣтѣре аспра тѣтѣрор фѣрїлор карїі фѣра маі мѣлт ка треї фїорїні, саѣ ші пентрѣ дої фїорїні дакѣ чїнева ера прїус а треїа оарѣ дѣрѣ лецеа цѣреї трѣвїїа съ се спѣнзѣре (Атр. III.). Адаогѣ къ днѣшн романокатоличїї де ші асїѣраціі прін констїтѣціе, къ лецеа лор е прїмітѣ (recepta) тотѣш ажѣа

сесерѣ фортѣ рѣѣ, днкѣт ма кѣтева ораше нѣ ле ера ертат а авѣ нїчі вісерїчі, нїчі кїар дн Клѣж (А. I). Ера ачеле тімпѣрї де акціе шї реакціе прѣсте тот. Днѣ съ віна чеа маї грѣа а тѣтѣрор релелор релееоасе пої о афлѣм — ші нѣ пе сѣїїт а о да пе фаѣт — дн обскѣрапїстѣа клерѣмѣї греко-вісантин, адїкѣ дн іѣвіреа лѣї де днѣнечїте. Ачест клер аъ мѣстрат мѣлте веакрї пе католичїї апѣсенї, кѣчї прѣскрїѣ еї літѣргїа пентрѣ тоте на дїїле дн лімба латїнѣ; дар кѣ кѣт аъ фост маї вѣнї грѣчїї пентрѣ ромъніі, ма карїі пѣстрарѣ лімба словѣанѣ, кѣм ші пентрѣ челелалте попѣрѣ де лецеа греко-рѣсѣрїтеанѣ, ма каре днтрѣдѣкѣнд лімба еліпѣ іаѣ лѣсат кїар ші фѣрѣ чїтіре ші алфавїт, кѣм пе вѣлгарї, пе кѣдовлахї, пе арнѣзїі ш. а.? Аѣ нѣ дн причїна пѣшїїнѣї вѣзѣрѣм ші пе аколо тѣрчїндѣсе цїнѣтѣрї тарї де церї? Ънеорї чеї маї харнїчі грѣчї шї славі дѣнѣ прїміреа мохамеданїстѣаї ажївсерѣ ма рангѣрї де папї шї де везірї, апої тіранїа кїар пе фостїї лор фраці пе крѣшїні, кѣрор дн тоатѣ днѣвѣцѣтѣра сѣїптеї евангелїї пѣпѣ дн зїоа де асѣзїї нѣ леаѣ рѣмас маі мѣлт нїмік, декѣт сїнѣтр церїмонїїле вісерїчеціі днѣврѣкѣте дн врео лімѣвѣ попоарѣлор нїчі декѣм кѣпоскѣтѣ. Непїмѣвіта стрїкѣчѣне а пѣравѣрїлор вртѣ фїреѣе, пентрѣ-къ сарѣа пѣтѣнтѣлѣї ера днѣвѣцїтѣ де тот. Токма дн тімпѣрїле кѣнд грѣчїмеа трѣвїїа съ пѣзїаскѣ кѣтѣтѣ скѣтпѣтѣтеа днтрѣцімеа крѣдїнѣї шї а вісерїчеї, еа анѣте ма паціа ромѣлѣ сѣшїеа хаїна чеа пѣкѣсѣтѣ, прѣда, шї пе крѣдїнѣшї дї арѣка дн desesperacie шї — дн враѣеле алтора. Дела 1665—1669 грѣкѣа прїнѣ Радѣа, о патѣрѣ де лотрѣ

деспои́е кѣ гречій сѣи тѣхъ етіріле цѣреі
ромънеці. Деці нѣ е тіраре, дакъ ап
Гавріил Баторі стръін ші реформат фънъсе
тог асеменеа. Сѣферинцеле мітрополитъ-
лві цѣреі ромънеці Теодосіе сѣпт тіра-
пѣл пріиц Дѣка (1674—1678) сѣпт кѣпо-
скѣте; еле фак дп кѣтва о паралелъ ла
челе дп Трансилваніа пе ачелеші тімпѣрі.
Дндешерт пе ла дпчепѣтѣл веаклѣи ал
18леа патриархіи ші мітрополіціи рѣсърі-
тені се адѣпа ла кѣртеа прінцѣлѣи Бра-
кован; дндешерт Досітеіѣ патриархѣл Іе-
рѣсалитѣлѣ дптрепрінсе о кѣлѣторіе се-
кретъ прін Трансилваніа; кѣчї ромъніи нѣ
маї пѣтеа рѣтѣнеа сѣпѣшї аскѣлтѣторї ка
пѣлѣ ачї кѣтрѣ клерѣл византіно-асіатїк;
пѣрѣсїдї шї педрѣнтѣдїці де атѣтеа веа-
кѣрї се анѣва де фѣрнѣл шї де сарѣл нѣ
маї ка сѣ деа де врео вѣшѣраре. Атѣт е
де адеѣрат, кѣ дакъ се дпнѣте сарѣа шї
дакъ лѣтіна сѣл сѣпт масѣ, оїле кѣѣѣ-
тѣтѣре флѣтѣнде шї сетоасе пѣлѣг, ѳр-
ѣекъ шї — маї ла вѣртѣ апѣкѣ тѣпа че-
лѣи маї де апрѣпе, каре ле фѣгѣѣзіе кѣ ле
ѣа скоате ла лѣтіпѣ. Деці дпкеіем, кѣ
ромъніи нѣ поартѣ вїна ѳѣскѣраптісѣлѣи
релеѣеос дп каре аѣ зѣкѣт атѣтеа веа-
кѣрї, чї о пѣртѣ ачѣіа, карїи аѣ дпдрѣспїт
а да крѣдїндеї шї еѣанѣелїеї лѣи Ісѣс Хрї-
стос нѣтїреа неатѣлѣи лор, дар шї аѣ пре-
ѣетат а о проповѣдї, шї леаѣ пѣлѣкѣт а
дїнеї шї пе поноарѣ сѣпт епїтропїе тірѣ-
нітѣре де сѣфлете токѣа дп контра по-
рѣпчѣи марѣлѣи Дѣкал, каре аѣ зїс: мер-
ѣедї, проповѣдїці, дїнеці лѣтіна ла тоці,
нѣ о аскѣндеці, нѣ фачеці осѣвїре дптре
поноарѣ, кѣчї еѣанѣелїа нѣ кѣпоасѣе domn
нїчї сѣрѣ, нїчї елїп, нїчї еѣреѣ. Дакъ мїні-
стрїи чѣи марї аї ѣісерїчѣи рѣсърїтене ар ѳї

лѣсат ѣѣроѣаї лїбер шїїпѣелор дп ѣеанѣ-
рїле треѣкѣте, нїчї ѳдатѣ ѣїсерїка лѣи Хрї-
стос нѣ ажѣпѣеа атѣт де кѣлѣватѣ шї ѣа-
жокорїтѣ. Чел пѣдїа жѣтѣтате дїп прї-
чїнеле прїгонїрїлор релеѣеосѣ леаѣ нѣр-
тат дпшїи епїтропїи пошѣрїи ѣїсерїчѣи.
Аѣѣтѣсе клерѣл рѣсърїтѣеап пе калеа шїїп-
ѣелор, пе карѣа Хрїстос нїчї ѳдатѣ п'аѣ
дпкїсо, нїчї аѣ воїт а се дпкїде прїп ал-
дїи, шї чел тѣлѣт дп дѣѣ сѣѣ треї зѣчїи
дпшї ѣа редѣѣндї треапѣа шї ѣаѣа карѣа
ї се кѣѣне кѣ тот дрѣпѣтѣл. Дар пѣлѣ
кѣнд ла рѣсърїт ѣом атѣи кѣар шї кѣпѣ-
тенїи ѣїсерїчѣи зїкѣнд: „Престѣл п'аре
треѣѣїндѣ де маї марї дпѣѣѣѣтѣрї, деѣѣт
сѣ шїе чїтї пе сѣїптеле кѣрѣдї шї сѣ ле
кѣпѣте,“ пѣлѣ атѣчїи деспрѣѣѣл шї трїїа
челорлалте поноарѣ шї че ѳ маї рѣѣ, тре-
пѣтата пѣрѣѣре а оїлор дїп сѣѣѣлѣл сѣѣпѣт
ѣор ѳї пѣдесѣѣрѣдїте де пѣшѣле пострѣ.
Еї се тем де ересѣрї каре ар пѣтеа ѣепї
прїп шїїпѣѣ? Сѣ ѳїе прѣа сїгѣрї, кѣ дп-
датѣ че ѳїїи ѣеаклѣи, адїлѣ тіренїи ѣор
сїпѣдї кѣ шїѣ маї тѣлѣт ка клерѣл, дп ѣор
пѣрѣсї пѣгрешїт, ѳїреѣде шї кѣ скѣѣѣреа
лор, дар п'аї че ле фачѣ. Лѣтѣа тоатѣ
аѣѣапѣтѣ шї прѣтїнде кѣ тот дрѣпѣтѣл, ка
клерѣл сѣ ѳїе пайпте мерѣгѣторїѣ, сѣ пѣрте
ѳѣклїїле лѣтіпѣтѣоре; дпсѣ кѣп ле ѣа
пѣрта дакъ нѣ ѣа кѣѣта прокѣпѣїндѣ? Нѣ-
маї ѳдатѣ с'аѣ трїмїс лїѣѣи де фок шї лѣ-
тіна дпѣѣѣѣтѣрїлор пѣсте ачѣї 12, карїи
н'аѣѣсѣрѣ порѣчїре а пѣтрѣче кѣ марѣле
дакал деѣѣт пѣмаї треї ані. Асѣѣзї пѣ-
ѣереа тѣнїлор нѣ пе дѣ шї кѣѣѣшїпѣѣ
лїѣѣилор, нїчї дарѣл де а тѣлѣкї сѣїптеле
скрїпѣтѣрї, дакъ нѣ ѣом ѳстенї прїп шѣкѣле
ѣп шїр лѣпѣ де ані. Дптр'ачѣеа ѳїе тѣлѣ-
пѣшїтѣ черїѣлѣи, кѣ клерѣрїле рѣтѣѣѣшї

с'аѣ децентат, зпії маї кърънд алдіи маї тързіѣ; дн зпеле пърді клеръл ромълеск е маї лъминат декът тоате клеръріле дін тоатъ Асія ші дін Европа търчіт, ва пе а локъреа дін конкъріндъ кѣ прокопсідіи европелі, ші маї дн тоате зпгъріле ротъпнелі се сімте ші дн клер о пълзіндъ къръ лъмінъ. Мітрополіді ші епіскопї поартъ грїжа, кѣм ар пѣтѣ ажѣпце пе кале маї дреаптъ ші маї скъртъ къръ дорїтъл скоп. Евангеліа дѣ тълъ алтор щїи-де. — Тоате кѣте маї спъне D. Церандо де преодїи пощрїи, де вісерічі, де згъръвелї, ікоане, кърътері вісерічешї, сѣперстїдіи ле тречет пентрѣ астѣдатъ кѣ ведереа, лъсънд ші Домнілор чїтіторї зп кѣмп ларг де медїтадіи. Атѣта пѣмаї пѣ пѣтем лъса пе атїнс кѣ, кърътеріле поа-стре вісерічешї дн Цара ромълеск ші дн Молдавіа с'аѣ корчіт тълт прїн кър-търїле челе свертѣоаре аравіче днпрѣ-тѣтате дела тохамеданї — кѣчі оаменїи пе лъпгъ тоатъ зра тот девенїръ ші дн челе вісерічешї маїмѣдіторї; — іар дн Трансілванїа ші дн пърділе Ънгарїей се кърът кѣм е ворѣа ічі „пе молдовенїе,“ коло „пе тѣптенїе;“ дар тълте с'аѣ дат зїтърей, іар ачентъареа девенї непълъкѣтъ дін прїчіна смїнтїтеї с'аѣ непотрївітеї тра-дѣчерї а кърділор вісерічешї. Тїнерїмеа ромълъ дін карѣа о парте дндатъ дін прѣнчіе днвадъ пе ла шкоале де алт неам, арѣ преа пѣдїн прїлеж а се депрїнде дн кърътеріле вісерічешї; де ачі ші деспрѣ-цъл зпѣра кърът ачелеш. Сѣ фїм дрепді фрадїлор знде се кѣвіне: сѣ пѣ зїтѣм, кѣ гѣстъл еліпїлор дн арте, прїн зрмарѣ ші дн тѣсікъ (вокалъ ші інструменталъ) аѣ фост пълъ кърът кѣдереа Константінопо-

лълзі маї вѣп шї маї рафїнат декът а тѣ-търор европелїлор, шї пълъ дн зїоа де астѣзі маї тълте дін кърътеріле поастре вісерічешї аѣ дѣлчеадъ шї фертек маї марѣ декът орї карѣ алтеле; днсѣ фїреше кърътате віне шї регълат, іар пѣ днтіпсе, тремѣратѣ ка де апъ гїедѣоасѣ шї сверате ка де спаїтѣ. Амъндої мітрополідїи Мол-даво-Ромънїей аѣ днтрепрїнс регълареа кърътерілор вісерічешї; кредем кѣ пої а-чешї дїнкоаче пѣ vom рѣтълнѣ маї дндѣ-рѣпт анѣме пе ла епіскопїи. Дар пѣ vom зїта нїчі де регълареа тіпїкълзі вісеріческ, дн карѣ парте дін смїнтѣала зпѣр традѣ-кѣторї а кърділор, парте прїн фанатїсмѣл алтора, дар шї прїн ленеа тіпърїторїлор аѣ інтрат атѣтеа апомалїи, днкѣт с'ар че-ре неапѣрат, ка зп совор с'аѣ о конферїн-дъ де епіскопї шї де алді вѣрѣадї вісері-чешї сѣ сѣпзіе кѣт маї кърънд тоате тра-дѣкділе кърділор вісерічешї ла о ревісіе стрїнсѣ алѣтѣрѣндѣле кѣ орідінале челе маї вѣне, кѣ карѣ прїлеж с'ар пѣтеа де-марка лѣтѣрїт слѣжѣа дін монастїрї де слѣжѣа карѣа се чере пентрѣ вісерічеле тіренїлор. Престе тот е преа де дорїт, ка слѣжѣа дѣмнезеїаскѣ сѣ рекѣдіце о вазъ маї марѣ, маї вѣртѣс чїтїтѣл чел прїпїт шї волворосїт, пе днделес, прїн зр-марѣ шї пестѣ пѣтїндъ де а фолосї, де а пѣтърѣнде ла зрѣкіле шї ла ініміле кредїн-чошілор сѣ фїе опрїт сѣпт пѣдеапсѣ. Дн монастїрї слѣжѣа маї лъпгъ фолосѣше; дн вісерічеле лѣмеї тѣнчітоаре шї днгрїжате де пѣказѣрї слѣжѣа дѣмнезеїаскѣ маї скър-тѣ сѣ фїе кѣ атѣт маї помпоасѣ шї дн-сѣфлѣтоаре де сімдемїнте евлавїоасѣ, іар тѣлѣтѣчїреа евангелїей сѣ пѣ ліпсіаскѣ нїчі одатѣ, пентрѣ-кѣ аша неаѣ порѣнчіт Хрї-стѣс, аша фѣкѣрѣ шї тоці Апостолїи.

Ленеа ромънімор. D. Церандо а-флъ, къ ромъні сьнт агьт де ленеши, кът дп пьнтъл ачеста се асешъпъ къ Лазарони. Ачеста е о винъ че о афлъ ші алдіи дп ромъні, ші мі се паре къ дп свш Церандо примі opinia маі тьлт дп спьса алтора, декьт дп а са есперииндъ. Дар маі зьтеіѳ съ спьнем чіне сьнт Лазарони. Ка ла 50 пьпъ ла 60 міі оамені дп Неапол віедзиторі фьръ пічі о месеріе дп чеа маі mare miserie, фьръ касъ, фьръ масъ, зькънд зіоа ші поаптеа пе зліці (дп ачеа клімъ кълдъроасъ), коперіді дп трепде, чершінд дела трекъторі, саъ чел тьлт шербінд пе зпії алдіи ка сьрчипарі, пьртънд де ічі коло къте чева; сьфериторі де тоате пьказьріле ші де важокьрі, дп аззі стрігънд дп зрмъді „Date-mi-qualchecosa,“ кът аі зіче пе ромъніе „фьці по-манъ мілзїецешъ къ чева;“ къ ачөө осевіре, къ прекът се vede фортъла де чершіт а Лазаронімор пъ е аша змілігъ, ка чеа ромъно-сърваскъ. — Къ ачест фелїѳ де оамені асешъпъ D. Церандо пе кътева міліоане де ромъні, чеа маі греа вьгъ-маре че пе пьтеа фаче ші дптръ кареа — о зік ачеста къ копвінцере дп лъп-тръ ші дьпъ черкаре маі днделъгъ — пъ е адевър о літеръ тькар.

Къзгаді песте патріа поастръ, пьтъ-радіі чершінторіі ші веді афла, къ амъс-рат пьтърълзі лъкъиторімор поі авем чеі маі пьдіні чершінторі доар' дп тоатъ Ев-ропа, дпсмаді пе ла сателе ромънеці пе чершінторі ші веді ведеа къ сьнт пьмаі ка о парітате; апоі ші каріі се афлъ Дь-тпезеѳ маі щіе кът се дпгътпль, къ дці чер къ піде къвінте семі-словене ші дці тьлцътеск кърат словенеце „вогда-про-

сте;“ дптръ агьта е ші літва поастръ сьракъ де терміні чершінтореці. Есаміна маі дпколо фала ромънлзі де а пъ ці се аръта ліпсіт, де а да ші алтзіа дп пьді-пъл сьѳ, прекът дпсвш D. Церандо аъ овсерват кърчїш къртезіш дп патріа по-стръ. Ромънъл аре късвдъ дптвръкатъ, вітїшоаре, дпкъпері, ел дпсвш дптвръкат маі віне декът тьлте алте попоаръ дп-връкате кът зік аі пощріі дп хаїне вінете „пе жьпъніе“ шчл. Аша дар пъ е чер-шінторіѳ ка Лазарони, прїп зрмаре пъ пьте фї пічі ленеш ка ачала. — Дар воі зічеді: „Ромънъл прїнде ла лъкръ преа тоале.“ Сь vedem.

Пе каре ромън вреді а дпделеце а-чі? Дпсвш авкторъл рекъпоаще тьлта осевіре дптре стареа челор маі лівері ші дптре а челорлалді; дечї сь пе трацем сокотеала къ іоваціі саъ роботаріі. Ро-мънъл сьтеан іоваціѳ аре ші ел ка тоатъ Европа 365 зіле дп ап. Дпн ачеле 365 зіле скоатем ші пентръ ромъні ка пентръ тоатъ лътеа крецінъ 52 дьмінечі; скоа-тем алте 24 праспїче дппърътеціі легате (аша мі се паре дьпъ порьпчїле лзі Іо-сіф II.); маі скърїм алте чел пьдпн 20 сьрвьторі, каре дакъ ле маі діне пъ е віпа лзі, къчі ел п'аъ чїтіт пічі правїлъ, пічі і се спїне кърат порьпка „шесе зіле сь лъкрезі,“ ка сь афле ші сь жьпоаскъ, кът-къ а пъ лъкра дп сьрвьторі молъстіреціі пентръ оамені къ фамїліе ші къ валърі лътеціі е пькат маре, къчі траце між-лоачеле віедеїдела аї сьї; сь скоатем 104 зіле че фаче къте дьбъ пе септътпль дп вразда домпълзі пропрїетарїѳ; алте чел пьдпн 14 пе каре е даторїѳ але дпплїні дп треава комїтатълзі, ла дрътърї ш. а.;

adaogъ зилеле съвтрахенде ла вѣ лов = 214; съвтрацелеле дін 365, рѣмѣн чел мѣлт 151 зиле пентрѣ ромѣнѣл цѣран ка дн ачелаші съ лѣкре, съ алерце, съ къщіце а тѣта, къ кът съ'ші хрѣніаскъ фаміліа, вѣтѣцеле, съ'ші пѣтніаскъ конпрівѣдіа, патралееле (фѣя, овѣс, ш. а.), съ'ші ціе преотѣл, къптѣрецѣл ш. а. Песте ачестеа съ тѣчет къ тотѣл, къ дн патріа поастрѣ пе тот апѣл віне ші о еарпѣ, къад пѣ поді ара пічі сечера, ші пентрѣ каре зиле де цер пѣлѣ акѣм пѣ с'аѣ дндѣрат нїмїні а днвѣда ші пе ромѣн спрѣ деспѣрѣвїре врео месеріе де касѣ фолосїтоаре, чї е лѣсат де капѣл лѣі съ петреакѣ ла стїкла къ віпарс дн вїртѣл пропрїетарїлѣі. Дечї пѣвѣдївѣ мѣна пе інімѣ ші вѣ днтреваді, дакъ вѣ попор левеш ка Лазаровї, днтре днтреціѣврѣрїле атїасе п'ар фї тревѣт съ се стїгѣ ші пѣлѣ акѣм де пе фада пѣмѣнѣлѣі. — Вої днсъ пѣрчедѣді маї дѣколо ші афладї, къ де ші ромѣнѣл поате фї къ пе самѣ ші лѣкрѣ маї къ інімѣ, дар пе сама пропрїетарїлѣі пѣ лѣкрѣ декѣт пѣмаї дн сілѣ. Ла обїекдіа ачестеа рѣспѣнсерѣ фѣарте пе ларѣ ші лѣмѣрїт графѣл Стефан Сеченї дн Нїсѣ ші варопѣл Нїкомае Вешеленї дн Balıteletек десвїпїнд пе цѣран десѣврѣнїт ші доведїнд totdeodatъ, къ дн вразда стрѣпїлѣ ші маїарїї ші славїї ші алдії сънт тот аша лѣпѣдезі ка ші ромѣнїї. *)

Атѣта тотѣш пѣ пѣтем нега, къ ромѣнѣлѣі пѣ преа мѣлт дї пасѣ де вїиторїѣ; ел де ші къщїгѣ дѣпѣл пѣтїндѣ ка орї каре

алт попор, дар пічі декѣм пѣ пѣстрѣазѣ ка алдії. Довадѣ съ фїе ла ачестеа оспїталїтатеа лѣі лѣздатѣ шї de D. Fernando; вѣ чершїторїѣ де знде ар пѣтѣ фї оспїтаредѣ? Днтр'ачеа пѣпѣстрареа есте о трѣсѣрѣ де характер а ромѣнѣлѣі комѣнѣ шї алтор попоарѣ romanїче. Аѣ есте съпдіостѣл франдоз аша пегѣцеторос, лакот ла аверї ка теланхолїкѣл англѣ? шї холерїкѣл італїан есте ел аша днгрїжат де вїиторїѣ ка флегматїкѣл немц шї сас? Песте ачестеа ромѣнѣл дакъ пѣ пѣстрѣазѣ, дакъ пѣ'ші фаче перї алѣї пентрѣ зїоа де мѣне, дн везі шї дн авзі къ че кредїндѣ тарѣ есте ел дн проведїндѣ къ пѣла ва лѣса. Аша дар ачестѣ днсъшїре і се траце шї дела релѣце, кареа сокотеск къ пѣ о ведї дефїїма. Ба днї ретраг къвѣпѣл: сънт оаменї, карїї афлѣ шї ачѣа вїнѣ ромѣнїлор къчї аѣ атѣдї прѣнчї, шї днтреціѣврареа ачестеа о аскрїѣ зпѣї характер десѣрѣнат. Рѣї фїсіолоді шї рѣї къпоскъторї де ромѣн, кърѣїа релѣцеа шї дн пѣнтѣл ачестеа іаѣ дїктат вѣ фелїѣ де пост шї контепїре, чел маї днделепт пост дїн къте аѣ рѣндѣїт сѣїндїї пѣрїндї шї помїтїка днтѣрадїлор византїнї. Аѣ пѣщїді вої, къ ла о ценерадїе съпѣтоасѣ се чер пѣтерї, шї дакъ пѣтерї пѣстрате фѣрте віне? Мерцедї дн четѣдїле челе тарї шї веці афла, къ къ кът оаменї сънт маї десѣрѣнаді, маї вѣрталї дн пѣнтѣл ачестеа, къ атѣт ценерадїа е маї мїкшоратѣ шї маї мїсерабїлѣ. Дечї аївѣ ромѣнїї прѣнчї къдї ва вої Dıvınezeѣ а ле да; пѣстрѣзе днсъ, трагѣ шї еї маї віне ла оала лор, фїе маї превѣзѣторї пентрѣ тїмперї вїитораре.

Днтр'ачеа маї е шї алѣ прїчїлѣ

*) Маї алес де вор авѣ мѣлді пропрїетарї ка Ф. I. дін Erd. Hiradó (везі дн Gazeta Nr. 12 а к.).

кареа фаче не ромън пепъстръторъ ши маї лъцед ла лъкръ декът пот фї алте попоаръ транспилване, адикъ сфинтеле постърї. Дъсвш D. Церандо аїеаптъ зїкънд ромънълї „тълкъторїс де чеапъ.“ Да, 104 меркърї ши вїнерї, 42 зїле постъл крълъчълъї, 49 ал пащїмор, 20—35 ал апостолїмор, 14 ал Ст. Марїеї, тълчем де постъл сф. крълї ши де лънї не внде се маї дїн ши ачелеа, кълм ши де ажълвърї. Аъ вїнеї ромънълї ка пентрълъ рълъшїда де врео 180 зїле де фрълп песте ан съл дъграше порчї ка сасъл ши ка влгъръл, съл дїе регъллат тълчелърїе дъ сат, пълсърї де касъл къл сълтеле? Кълпоащем сате тълте, внде ромънїї песте тот анъл нъл гълстъл карнеа де вїтъл; їар сф. постърї ле дїн дътокта кълм ле пълзеск ачелеаш дъ монастїрїле рълсърїтене кълъгърїї чеї маї де рълнд, сакъ ши маї стрїнс, дъкъл адикъл ла пої дъ лок де їкре ши пеще се тълкъл чеапъл, дъ лок де атълтеа алте вълпътълдї рълсърїтене соръл ла ворш ши замъл де варълъ (кълрекїс), дъкъл ши дъ лълїле кълнд е пълтереа лъкрълъї ла кълмп. Хрълндї франдозїлор не гранадїрїї лълї Наполеон дела Лодї ши не матрозїї дела St. Jean d'Acге къл тълтълїгъл анъл дътрег, ка сълї кълпошїї дїн фада чеа гълвлїе къл о тълкъл, ши пълнедїї съл трагъл дїн снете ла сапъл ши ла коасъл. Аша дър не лългъл респектареа сфїнтелор постърї е їпреа де дорїт, ка съл дъвлълдълм не ромънїї а тълпка маї вїне, адикъл вълкате маї хрълнїтоаре ши анълме дъ лок де тълтълїгъл пълне маї тълтъл ши маї вїне лъкратъл; сълї дедълм а'шї сълдї дъ грълдїнї маї тълте фелїврї де легълмї шъл. шъл. Къл ачеааста ам тълїа ши окасїї тълте ледїлор; їар постърїле пентрълъ шїренї

съл се модїфїче пълмаї кълм леаъл модїфїкат тълскалїї, не карїї тотълш дїн атълта прїчїаь патриархъл дїн Константїнопол нъл кълтеаъл аї декларала де еретїчї.

D. Церандо тълстрълъ не ромънїї ши пентрълъ дъсърълчълнеа тїмпърїе. Ачеааста се адевереаъл пълмаї дъ вechїпътълдїле орашелор дїн темеїврї преа вїне кълпоскълте. — Дър корълпдїа вїне дела стрълїнї. —

Чееа че ворълещїе аълкторъл де сателе перегъллате ши де каселе маї славе ла ромънїї декълт ла алдїї, нъл о пълтем нега нїчї пої; рефлектъм дъсъл, къл дъ їовълдїте челе маї тълте касе сълтедїї ле фаче дъсвш прорїетарїл кълм врел ши ле пълне ла локъл вндеї плаче, сакъ чел пълдїн нїчї одатъл нъл дъдатоаръл не сълтълн ла врео сїметрїе. Сълтълнъл їарълш, каре дъ їовълдїе нъл е молценїторїс, чї — амълсърат ледїлор патрїеї — съл гата не тот анъл а'шї пърълї лълкълїнда ши а трече не молшїа алтор прорїетарї, нъл е атълт де прост ка съл дъре касъл вълп не сама алтора, нїчї невастълса съл кълтїве грълдїна доар не сама дълшманеї саме вechїне шъл. шъл. Дечї їар въл рългълм, фїдї дрендї дътръл жълдекълдїле воастрел.

Чееа че атїнще D. Церандо де новїлїтареа тълтор ромънїї сълпт прїндїї патриодїї (кам дела 1540—1680) нъл се поате адеверї престе тот дїн їсторїе. Маї палнте де а. 1540 аъл фост дъ Трансїлванїа тълдїме де новїлї ромънїї, карїї маї търълїс сакъ трекулър ла арїстократїа маїаръл, сакъ фълсеръл прїгонїдї. Дъсъл матерїа ачеааста мерїтъл вл трактат осевїт; пентрълъ ачееа астълдатъл о тълїем пълстрълндълнїо пентрълъ алте тїмпърї.

Ревелїа лълї Хора. Аълкторълъї ї се паре, къл Хора ши Клоска ш'аъл орагїанїсат ревелїа ка нїще дженералї. Де ши їсторїа

ачелбі евінетънт преа фатам есте дикъ преа дителекатъ ши рѣ скрісѣ, атѣта тотъши е лѣтъріт, къ ромъніи транспилвані ла 1784 аѣ фѣкѣт чеа маі маре певзніе дін къте се пот сокоті; еі аѣ гъндіт къ аѣ а фаче къ о тѣпъ де новілі крѣзі, кѣт ши ачееа, къ къ сіла се пот стоарче дрептѣрі пентрѣ ви попор дикъ фоарте пематор пе атѣчї. Дар паціле Транспилваніеі афлѣ о маре плѣчере а ліпі ачѣа ревеліе ка о крїмѣ тощенїтѣ ши ка о патѣ пещеарсѣ де пе пѣтеле ромѣлѣбі. Фіе аша: пѣмаі тѣстрареа фіе ши речїпрокъ. Аѣ пѣ ши сѣкѣїі ревеларѣ тот дн а. 1784 ла Мадѣфалва ши песте къдїва ані дѣпъ ачѣеа а дѣа оарѣ? Аѣ пѣ афлѣт дн історіе зрме де кътева ревелїі — мотивате саѣ немотивате, че пе пасѣ — кіар ши дін партеа сасїлор? чїне пѣ кѣпоаѣе сѣпѣроаса днпротївїре а сасїлор вѣрсенї сѣпт Леополд I. ш. а. ш. а.? Іар апої повїлімеа! Сѣ пе адѣчет амїнте пѣмаі де комплотѣ Мартїновїчан. Дечї каре е фѣрѣ вїпѣ, сѣ арѣпче пеатрѣ асѣпра ромѣлѣбі.

Історїа словелор ши а літерелор аѣкторѣл п'авѣ де внде сѣ о шїе маі лѣтърїт; днсѣ, „че аѣ скрісѣ аѣ скрісѣ.“ Даторїа ромѣнілор ва фї, а да лѣмеї літерате о ідее вреднїкъ де днтрєпрїндереа лор де а скрісѣ къ літере латїне; іар деслегареа проблемей каде маі вѣртос асѣпра Бѣкѣрѣдїлор ши а Іашїлор, карїї пѣ пот венї дн прєпѣс къ къ скловеле вор перде ши крєдїнда, апої асѣпра Блѣжлѣбі, Орадїеї ши Арадѣлѣбі, (Брашовѣл е сіліт а пѣзі

деокамдатѣ дн пѣнтѣл ачѣста пѣмаї постѣл де обсерватор).

Алте рефлексїї маі тѣрѣпте каре ар фї а се фаче, рѣтѣіе тот дн сокотеала чїтїторїлор
Г. Барїд.

DIN ARHIVA ALBINEI.

(Фртаре.)

Премѣтадї, скїмѣадї, (прїмїнідї) (днсѣ-радї дѣ ал доїле), permuto.

Проїм. Саѣ апрїнс гѣпоїѣл дін вѣн проїм.

Дела сіне (пропмар).

Проде, врав, ргодео.

Презерїтѣ. Нѣфѣрѣл сеаѣ алтѣ плѣптѣ рѣ крескѣтѣ.

Папокоте. Формеле де лемп, дн каре се пѣне алзатѣл пѣнеї.

Пїчїѣ (piccolo).

Паланкъ, фалангѣ. О днгрѣдїре фѣкѣтѣ спре апѣраре; редѣтѣ, фѣлауѣ.

Пѣсѣл, васѣл, обасѣл, сѣпѣрареа, passio.

Пале. Стрїпѣе фѣпѣл пале. Кѣт траѣе одатѣ къ коаса сеаѣ рѣдїкъ къ фѣрка, (pala).

Пѣлѣще. Пѣлѣза се пѣлѣще, се дн-кѣлѣще.

Поїкарїѣ. Деѣтетѣл чел скѣрт, pollex.

Пласѣ: фїртѣ, фїлерѣ.

Превїтат (praevius praeviatu), л'аѣ дн-тїмпїнат къ опор, чїпсте.

Р.

Ресколїт: днпрѣшїет.

Ретеѣе. Шн фелїѣ де ланѣ де аѣр гердан.
(Ва зрма.)